

STŘÍPKY Z HISTORIE PŘEROVA

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE

ŽEBRAČKA

Sestavil z různých materiálů Jiří Rosmus

Národní přírodní rezervace Žebračka

Národní přírodní rezervace Žebračka byla původně vyhlášena dne 4. 6. 1949 a patří mezi nejstarší rezervace v regionu. Její rozloha byla s ohledem na změny v území pozměněna (228 ha) a NPR byla nově vyhlášena k 1.11.2007.

Vlastní rezervaci tvoří lesní komplex obdélníkového tvaru, omezený na jihovýchodní straně Bečvou, na jihozápadě Přerovem, na severozápadě poli přiléhajícími k železniční trati Praha-Přerov-Ostrava a silnici Přerov- Ostrava. Rezervace je rozdělena silnicí Přerov-Prosenice na dvě téměř stejně velké části. Severovýchodní částí NPR protéká umělý vodní tok - mlýnský a elektrárenský náhon Strhanec, který za dobu své existence již získal přírodě blízký charakter. NPR Žebračka spolu s tokem Strhanec je ekologicky významnou lokalitou soustavy NATURA 2000. NPR Žebračka je dále skladebnou částí územního systému ekologické stability, ve kterém plní funkci biocentra regionálního významu navázaného na nadregionální biokoridor řeky Bečvy. Plán územního systému ekologické stability je schválen v Územním plánu sídelního útvaru Přerov.

NPR Žebračka leží v údolní nivě řeky Bečvy, podloží je tvořené štěrkopísky pleistocenního až holocenního stáří, které jsou překryty povodňovými hlínami. Reliéf je rovinatý, místy se sníženinami celoročně suchých nebo jen občas zvodňovaných, původně průtočných, říčních koryt (nazývaných „smuhy“). Nadmořská výška území se pohybuje v rozmezí 208-214 m. Vodní režim je ovlivněn především režimem řeky Bečvy. Tok Bečvy je však od počátku minulého století výrazně regulován, koryto bylo napřímáno, hladina vody v korytě je zaklesnutá ve vlastních náplavech. Řeka má velmi nevyrovnaný odtokový režim se dvěma ročními maximy - jarním a letním. V posledním období lze na společenstvech lužního lesa pozorovat postupný nežádoucí vliv úbytku vláhy, způsobeného vývojem klimatických podmínek a změnou vodního režimu. Hlavním důvodem je, že řeka Bečva byla v letech 1880 – 1933 napřímána a zahloblena, čímž se zabránilo každoročním sezónním záplavám typickým pro lužní lesy a hladina podzemní vody v rezervaci poklesla. To postupně vede na většině plochy rezervace k přeměně společenstev na druhově poněkud chudší tvrdý luh.

Žebračka představuje unikátní zbytek původně rozsáhlých lužních lesů údolní nivy Bečvy. Dřevinná skladba se v jednotlivých částech lesního komplexu liší, ale vcelku se blíží přirozené skladbě. Zastoupeny jsou rostliny lužního lesa – dnes tvrdého luhu, význačné dřeviny jsou dub letní (*Quercus robur*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), jilm habrolistý (*Ulmus minor*), javor babyka (*Acer campestre*), jilm vaz (*Ulmus laevis*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), stfemcha obecná (*Prunus padus*) s podrostem keřů a především bylinného patra tvořeného typickou květenou lužního lesa, v němž k nejvýznačnějším patří česnek medvědí (*Allium ursinum*), sasanka hajní (*Anemone nemorosa*), sasanka pryskyřníkovitá (*Anemone ranunculoides*), kerblík lesní (*Anthriscus sylvestris*), válečka lesní (*Brachypodium sylvaticum*), ostřice třeslicovitá (*Carex brizoides*), čarovník pařížský (*Circaea lutetiana*), dymnivka dutá (*Corydalis cava*), srha hajní (*Dactylis polygama*), kostřava obrovská (*Festuca gigantea*), orsej jarní (*Ficaria bulbifera*), křivavec žlutý (*Gagea lutea*), sněženka podsněžník (*Galanthus nivalis*), svízel přítula (*Galium aparine*), kuklík městský (*Geum urbanum*), popenec obecný (*Glechoma hederacea*), netýkavka nedůtklivá (*Impatiens noli-tangere*), pšeničko rozkladité (*Milium effusum*), pryskyřník plazivý (*Ranunculus repens*), ostružiník ježiník (*Rubus caesius*), ptačinec hajní (*Stellaria nemorum*), kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*).

Část porostu reprezentují rostliny typické pro přechody mezi společenstvy tvrdého luhu a dubohabřin karpatských. Význačné dřeviny zde jsou dub zimní (*Quercus petraea*), habr obecný (*Carpinus betulus*), javor babyka (*Acer campestre*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*). V bylinném patru k nejvýznačnějším patří sasanka hajní (*Anemone nemorosa*), zvonek kopřivolistý (*Campanula trachelium*), ostřice chlupatá (*Carex pilosa*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), srha hajní (*Dactylis polygama*), kyčelnice cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*), mařinka vonná (*Galium odoratum*), hvězdnatec zubatý (*Hacquetia epipactis*), jestřábník savojský (*Hieracium sabaudum*), zapalice žluťuchovitá (*Isopyrum thalictroides*), hrachor lecha (*Lathyrus vernus*), pstroček dvoulistý (*Maianthemum bifolium*), strdivka nicí (*Melica nutans*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*), kostival hlíznatý (*Symphytum tuberosum*), rozrazil rezekvítek (*Veronica chamaedrys*), violka lesní (*Viola reichenbachiana*).

Na západním okraji NPR byl v porostech tvrdého luhu zaznamenán i maloplošný výskyt mokřadních rostlinných společenstev.

Na několika místech byly dříve uměle založeny menší porosty stanovištně nepůvodních druhů dřevin – smrku ztepilého (*Picea abies*) a borovice lesní (*Pinus sylvestris*). Další geograficky a stanovištně nepůvodní druhy dřevin byly do lesních porostů vnášeny převážně jednotlivě – např. dub červený (*Quercus rubra*), javor jasanolistý (*Negundo aceroides*), modřín opadavý (*Larix decidua*), topol kanadský (*Populus x canadensis*) a trnovník akát (*Robinia pseudacacia*). Jedná se o porosty s typicky ochuzeným, zjednodušeným bylinným patrem. Při okrajích porostu se místy projevuje šíření neofytů, zejména křídlatky.

Nejzajímavější a také nejhezčí je v Žebračce jarní aspekt vegetace. Snad nejnapadnější rostlinou celé rezervace, která se nedá přehlédnout, je česnek medvědí, který upoutá pozornost zejména v době květu intenzivní česnekovou vůní.

NPR Žebračka má rovněž značný zoologický význam. Vyskytuje se zde mimo druhů v této oblasti běžných i celá řada zákonem zvláště chráněných druhů živočichů, a to bezobratlých i obratlovců.

Přehled druhů bezobratlých chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. a vyhlášky č. 395/1992 Sb.

Český název druhu	Vědecký název druhu	Ochrana druhů dle zákona č.14/1992 Sb.	Stanoviště (biotop) druhu	Odhad početnosti druhu	Poslední ověření výskytu
Měkkýši	<i>Mollusca</i>				
Velevrub malířský	<i>Unio pictorum</i>	kriticky ohr.	vodní tok	druh hojný	2004 - Merta
Velevrub tupý	<i>Unio crassus.</i>	silně ohrožený	vodní tok	druh hojný	2004 - Merta
Korýši	<i>Crustacea</i>				
Listonoh jarní	<i>Lepidurus apus</i>	kriticky ohr.	vod. tůň	druh vzácný	2001 - Merta
Žábronožka sněžní	<i>Siphonophanes grubii</i>	kriticky ohr.	vod. tůň	druh hojný	2004 - Merta

Přehled druhů obratlovců chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. a vyhlášky č. 395/1992 Sb.

Český název druhu	Vědecký název druhu	Ochrana dle zákona č. 114/1992 Sb.	Stanoviště (biotop) druhu	Odhad početnosti druhu	Poslední ověření výskytu
Řád: Ryby	<i>Pisces</i>				
Jelec jesen	<i>Leuciscus idus</i>	ohrožený	vodní tok	vymizelý	1970 (?) - Hanák
Mník jednovoušý	<i>Neomacheilus barbat.</i>	ohrožený	vodní tok	vymizelý	1970 (?) - Hanák
Sekavec písečný	<i>Cobitis taenia</i>	silně ohrožený	vodní tok	neuvedena	1992 - Hanák
Střevle potoční	<i>Phoxinus phoxinus</i>	ohrožený	vodní tok	vymizelý	1970 (?) - Hanák
Řád: bojživelníci	<i>Amphibia</i>				
Čolek obecný	<i>Triturus vulgaris</i>	silně ohrožený	mokřady	stovky	1997 - Zwach
Čolek velký	<i>Triturus cristatus</i>	kriticky ohr.	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Kuňka obecná	<i>Bombina bombina</i>	ohrožený	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Ropucha obecná	<i>Bufo bufo</i>	ohrožený	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Ropucha zelená	<i>Bufo viridis</i>	ohrožený	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Rosnička zelená	<i>Hyla arborea</i>	silně ohrožený	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Skokan krátkonohý	<i>Rana lessonae</i>	kriticky ohr.	mokřady	neuvedena	1992 - Hanák
Skokan skřehotavý	<i>Rana ridibunda</i>	kriticky ohr.	mokřady	neuvedena	1992 - Hanák
Skokan štíhlý	<i>Rana dalmatina</i>	silně ohrožený	mokřady	tisíce	1997 - Zwach
Skokan zelený	<i>Rana kl. esculenta</i>	silně ohrožený	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Řád: Plazi	<i>Reptilia</i>				
Slepýš křehký	<i>Anguis fragilis</i>	silně ohrožený	les. okraje	desítky	1997 - Zwach
Ještěrka obecná	<i>Lacerta agilis</i>	silně ohrožený	les. okraje	desítky	1997 - Zwach
Ještěrka	<i>Zootoca vivipara</i>	silně ohrožený	les. okraje	desítky	1997 -

živorodá					Zwach
Užovka obojková	<i>Natrix natrix</i>	ohrožený	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Želva bahenní	<i>Emys orbicularis</i>	kriticky ohr.	mokřady	vymizelá	1984 - Opatrný
Řád: Ptáci (druhy hnízdící)	<i>Aves</i>				
Jestřáb lesní	<i>Accipiter gentilis</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Krahujec obecný	<i>Accipiter nissus</i>	silně ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Krutihlav obecný	<i>Jynx torquilla</i>	silně ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Ledňáček říční	<i>Alcedo atthis</i>	silně ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Lejsek šedý	<i>Muscicapa striata</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Moudivláček lužní	<i>Remiz pendulinus</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Slavík obecný	<i>Luscinia megarhynch.</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Strakapoud prostřední	<i>Dendrocopos medius</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Ťuhýk obecný	<i>Lanius collurio</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Žluva hajní	<i>Oriolus oriolus</i>	silně ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Řád: Savci	<i>Mammalia</i>				
Netopýr dlouhouchý	<i>Plecotus austriacus</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1992 – Hanák
Netopýr parkový	<i>Pipistrellus nathusii</i>	silně ohrožený	lesy	neuvedena	1992 – Hanák
Netopýr velký	<i>Myotis myotis</i>	silně ohrožený	lesy	neuvedena	1992 – Hanák
Plech velký	<i>Glis glis</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1992 – Hanák
Veverka obecná	<i>Sciurus vulgaris</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1992 – Hanák

Území rezervace bezprostředně navazuje na území města Přerova a slouží současně jako příměstský les pro obyvatele města. Prostor NPR a blízkého městského parku Michalova je tradiční (a jedinou) klidovou zónou města Přerova, využívanou zejména v jarních měsících místními občany k vycházkám do přírody. K vycházkám jsou určeny vyznačené trasy včetně

Naučné vlastivědné stezky přerovským luhem. Pohyb osob a zvířat lesním porostem mimo stanovené trasy s sebou může přinášet určitý negativní vliv na přírodě blízká společenstva a rušení citlivých skupin živočichů v období rozmnožování. Velmi negativně se projevuje přímé poškozování (sběr, vykopávání) jedinců některých nápadně kvetoucích druhů rostlin sběrem a vykopáváním v jarním období.

V posledním období lze na společenstvech lužního lesa pozorovat postupný nežádoucí vliv nedostatku vláhy, způsobený na jedné straně vývojem klimatických podmínek, na straně druhé již se nevyskytujícími přirozenými sezónními záplavami typickými pro lužní lesy. Orgány ochrany přírody proto v současné době usilují o optimalizaci vodního režimu - ovlivněného mimo jiné např. regulací toku Bečvy - s cílem získat pro NPR v období velkých vod dostatečné množství vláhy.

Natura Bohemica

Autor: Ondřej Machač

Zachovalý lužní les, příměstský les města Přerova i místo výskytu vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů – i tak se dá nazvat Národní přírodní rezervace Žebračka. NPR Žebračku najdeme severovýchodně od města Přerov.

NPR Žebračka Kraj: Olomoucký, okres: Přerov
Rozloha: 234,116 ha Vyhlášení: 1949

NPR Žebračka zastupuje poměrně zachovalý luh v Pobečví na Přerovsku. Jedná se o lužní les, kterým protéká říčka Strhanec, která z jara zaplavuje okolí a vytváří tak důležité periodické tůně – zejména v západních okrajích rezervace. V posledních letech bývá však zaplavována

stále menší část, což má neblahý vliv na místní organismy. Rezervaci protíná silnice a rozděluje ji tak na dvě části. Hodnotnější část je „levá“ půlka, kterou protéká Strhanec. Stromové složení lze charakterizovat jako dubohabřiny (*Galio-Carpinetum*) a smíšené jasanovo-olšové lužní lesy (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*). Z dřevin se zde setkáme zejména s dubem, lípou, jasanem, habrem a olší. Ostatní dřeviny jsou přítomny ojediněle. Z botanického hlediska je Žebračka významná výskytem mnoha vzácných a chráněných rostlin. Ze vzácnějších bylin tu roste např. skřípílec Tabernaemontanův (*Schoenoplectus tabernaemontani*), kamyšník polní (*Bolbochoenus koshewnikowii*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), pryskyřník kašubský (*Ranunculus cassubicus*), ostřice nedošáchor (*Carex pseudocyperus*), kyčelnice žlaznatá (*Dentaria glandulosa*), žebratka bahenní (*Hottonia palustris*) či šmel okoličnatý (*Butomus umbellatus*). Z květeny jarního aspektu lze zdůraznit rozsáhlé porosty sněženky podsněžníku (*Galanthus nivalis*) či ladoňky karpatské (*Scilla kladni*).

V Žebračce se setkáme také se vzácnými živočichy. Lesní hrabanku obývají vzácní plži vlahovky karpatské (*Monacha vicina*) a srstnatka huňatá (*Fruticicola villosula*). V říčce Strhanec se vyskytuje vzácný mlž velevrub tupý (*Unio crassus*), který je zařazen do programu NATURA 2000. Dalšími významnými bezobratlými živočichy jsou žabronožka sněžní (*Eubranchipus grubii*) a listonoh jarní (*Lepidurus apus*). Oba tyto živočichové jsou vázání na periodické tůně. Listonoh jarní nebyl již delší dobu v rezervaci pozorován. Pod padlými kmeny nalezneme několik druhů velkých střevlíků z rodu *Carabus*. V rezervaci se také vyskytuje vzácný lesák rumělkový (*Cucujus cinnaberinus*), který je řazen do programu NATURA 2000. Také je možné spatřit v rezervaci zajímavé motýly např. batolce duhového (*Apatura iris*) nebo stužkonosku modrou (*Catocala fraxini*). Z pavouků se zde vyskytují běžné druhy, za zajímavý lze pokládat výskyt stínomila lesního (*Cybaeus angustiarum*), který obývá podhorské lesy. V říčce Strhanec byla také nalezena vzácná ryba hrouzek Kesslerův (*Romanogobio kesslerii*). V tůních se setkáme také z řadou obojživelníků, např. s kuňkou obecnou (*Bombina bombina*), rosničkou zelenou (*Hyla arborea*) nebo čolkem obecným (*Lissotriton vulgaris*). V hloubi lužního lesa často potkáme skokana štíhlého (*Rana dalmatina*) a skokana hnědého (*Rana temporaria*). Také plazi zde mají své zastoupení a to užovku obojkovou (*Natrix natrix*), slepýše křehkého (*Anguis fragilis*) a ještěrku obecnou (*Lacerta agilis*). V minulosti se údajně na území rezervace vyskytovala i želva bahenní (*Emys orbicularis*). Rezervace je také důležitou křižovatkou ptačích cest. Ze zajímavějších druhů – ledňáček říční (*Alcedo atthis*), slípka zelenonohá (*Galinula chloropus*), krutihlav obecný (*Jynx torquata*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*) a v zimních měsících brkoslav severní (*Bombycilla garrulus*). Ze savců lze jmenovat třeba ondatru pižmovou (*Ondatra zibethicus*), kunu skalní (*Martes foina*) a několik druhů netopýřů.

Přírodní rezervace Žebračka

Autor: Olga Sadilová <http://www.slunecnadovolena.cz>

V přímém sousedství předměstí Přerova je národní přírodní rezervace Žebračka. Zřízena byla 4. června 1949 k ochraně pozůstatku lužního lesa v povodí Bečvy. Jde o území obdélníkovitého tvaru o rozloze cca 239 ha.

Jedná se o unikátní zbytek původně rozsáhlých lužních lesů údolní nivy řeky Bečvy. Jsou zde zachovány staré duby, hojná je lípa, javor klen, javor mléč, habr, na vlhčích místech pak jasan, olše, topoly a vrby. Z jehličnanů zde roste modřín a místy nevhodně zavedený smrk a borovice. Křovinné patro je vyvinuto velmi dobře. Hojná je zde svída krvavá, líska obecná a střemcha obecná.

Bylinné porosty tvoří typická květena lužního lesa, a to včetně chráněných druhů rostlin. Nejzajímavější a také nejhezčí je na jaře. Ze známějších rostlin zde nalezneme kyčelnici žláznatou, plicník lékařský či konvalinku jarní. Nejnápadnější rostlinou celé rezervace, která se nedá přehlédnout, je česnek medvědí, který poutá pozornost zejména v době květu intenzivní česnekovou vůní.

Rezervace má také ornitologický význam - jednak jako křižovatka ptačích tahů, jednak jako hnízdiště a místo pobytu řady druhů ptactva. Vzácně se zde vyskytuje lejsek bělokrký, ledňáček obecný a moudivláček lužní. V zimě pak káně rousná a brkoslav severní. Ze stálých ptačích druhů sem patří i dlaskové, sojky, sýkory koňadry, modřinky, babky, uhelníci, mlynařici, brhlíci a žluny. Ze vzácných druhů, které jsou stěhovavé, sem patří lejsek bělokrký, moudivláček lužní, pěnice, červenky, žluvy.

Mezi zvláště chráněné savce žijící a lovící v rezervaci patří netopýr velký, dlouhouchý, vrápenec malý a plch velký. Nalezeny zde byly i vzácné druhy měkkýšů a ryb.

Žebračka patří mezi vlhké doubravy vyrůstající na půdě ještě dnes periodicky zaplavované. A právě záplavy vtiskly Žebračce její charakter. Rozvodněná Bečva přinášela s sebou v Beskydách vyrvané stromy, byliny a jejich semena, které se tu usadily a zakořenily. Tím je Žebračka jedinečným, ba možno říci jediným místem na Hané. Protože podstatnou částí rostlin tvořících kryt v Žebračce jsou karpatské druhy, je nutno ji označit jako beskydský les, i když tu některé byliny horských lesů a strání chybí.

Tato rezervace slouží jako příměstský les pro obyvatele města, což může mít negativní vliv na přírodní společenstva rostlin a živočichů. Proto je zde dovoleno se pohybovat jen po vyznačených cestách a platí zákaz odnášet z této rezervace veškerou květenu. Rezervaci vede modře značená turistická a současně naučná stezka. Žebračka je v rámci soustavy Natura 2000 součástí návrhu Evropsky významné lokality Bečva - Žebračka.

Národní přírodní rezervace Žebračka
Palackého revue ROČNÍK II PÁTEK 3, KVĚTNA 2002 ČÍSLO XIII
Zuzana Chromá

Národní přírodní rezervace Žebračka byla zřízena vyhláškou MŠVU č. 68.199/49 ze dne 4. června 1949 a patří mezi nejstarší rezervace v regionu. Celková rozloha rezervace činí 234,9 ha v k. ú. Přerov.

Vlastní rezervaci tvoří lesní komplex obdélníkového tvaru, omezený na jihovýchodní straně Bečvou, na jihozápadě Přerovem, na severozápadě poli přiléhajícími k železniční trati Praha-Přerov-Ostrava. Rezervace je rozdělena silnicí Přerov-Prosenice na dvě téměř stejné velké části. Silnice vytváří současné i hranici mezi méně a více zdevastovanou částí. Severovýchodní částí NPB protéká umělý kanál, který za dobu své existence již získal přírodě-blízký charakter - mlýnský náhon Strhanec.

Žebračka reprezentuje unikátní zbytek původně rozsáhlých lužních lesů údolní nivy Bečvy. Dřevinná skladba se v některých částech lesa vcelku blíží přirozené skladbě, která by se na daném stanovišti vyvinula bez zásahu člověka. Jsou zde zachovány staré duby, hojná je lípa, javor klen, javor mléč, habr, na vlhčích místech pak jasan, olše, topoly, vrby. Z jehličnanů zde roste modřín a místy nevhodné zavedený smrk a borovice. Křovinné patro je vyvinuto velmi dobře. Hojná je zde sváva krvavá, líska obecná, střemcha obecná. Bylinné patro je tvořeno typickou květenou lužního lesa, charakteristickou stykem prvků karpatské, panonské a středoevropské květeny, včetně chráněných druhů rostlin.

Nejzajímavější a také nejhezčí je jarní aspekt vegetace. Ze známějších rostlin zde nalezneme kyčelnici žlázatou, plicník lékařský, konvalinku jarní. Nejnápadnější rostlinou celé rezervace, která se nedá přehlédnout, je česnek medvědí, který upoutá pozornost zejména v době květu intenzivní česnekovou vůní. Rezervace má také značný ornitologický význam jednak jako křižovatka ptačích tahů, jednak jako hnízdiště a místo pobytu řady druhů ptactva. **Vzácně se zde vyskytuje lejsek bělokrký, ledňáček obecný, moudivláček lužní.** V zimě pak káně rousná a brkoslav severní.

Území rezervace bezprostředně navazuje na území města Přerova a slouží současné jako příměstský les pro obyvatele města, což s sebou může přinášet určitý negativní vliv na přírodě blízká společenstva. **V posledním období lze na společenstvech lužního lesa pozorovat postupný nežádoucí vliv nedostatku vláhy, způsobený na jedné straně vývojem klimatických podmínek, na straně druhé již se nevyskytujícími přirozenými sezónními záplavami typickými pro lužní lesy.** Orgány ochrany přírody proto v současné době usilují o optimalizaci vodního režimu - ovlivněného mimo jiné například regulací toku Bečvy s cílem získat pro NPR v období velkých vod dostatečné množství vláhy.

Vzhled Žebračky se změnil jak vlivem snížení hladiny spodní vody po regulaci Bečvy, tak i zásahy, pěstováním a těžbou. Geologickým podkladem jsou štěrkovité půdy, na nichž leží nánosy jílovitohlinitých, místy jílovitopísčitých půd a bahna. **Vlhkost se udržuje protékající strouhou Strhanec a močálovými příkopy, které probíhají napříč lesem a kdysi souvisely s řečištěm Bečvy.**

Ve vlhkých letech stojí voda v močálech a tůňkách až do podzimu, v sušších jsou všechny prohlubně již z jara bez vody.

Druhová diverzita čili pestrost organismů je v přímé závislosti na stupni znečištění ovzduší a vod a jejich ubývání signalizuje narušení našeho životního prostředí. Ubývání rostlinných a živočišných druhů a změna druhové diverzity vedly v minulosti k vyhlášení chráněných území, která slouží jako biocentra a refugia pro vzácné druhy rostlin a živočichů.

Na území Přerova a v blízkém okolí se nacházejí tři chráněná území, převážně určená k ochraně vegetačního krytu. Největší chráněnou částí přírody nejen v Přerově, ale v celém okrese, je národní přírodní rezervace Žebračka.

Chráněné území zahrnuje širokou údolní nivu v dolním toku řeky Bečvy s vysokými vrstvami kvartérních náplavů. Je pokryto typickým lužním lesem s výraznou luzní květenou, v níž se stýkají prvky karpatské, středoevropské a panonské. Žebračka patří mezi vlhké doubravy vyrůstající na půdě ještě dnes periodicky zaplavované. A právě záplavy vtiskly Žebračce charakter beskydského lesa. Rozvodněná Bečva přinášela s sebou v rodných Beskydech vyrvané stromy byliny a jejich semena, které se tu v tišinách usadily a zakořenily. Tím je Žebračka jedinečným, ba možno říci jediným místem na Hané.

Protože podstatnou částí rostlin tvořících kryt v Žebračce jsou DRUHY KARPATSKÉ, je nutno ji označit jako beskydský les, i když tu některé byliny horských lesů, vysokohorských lučin a straní chybí.

Zvláštní postavou zde mají druhy s optimem výskytu v karpatské fyto geografické oblasti, které sem migrovaly z Beskyd Moravskou bránou: kyčelnice žlaznatá, hvězdnatec čemeřicový a zapalice žlutuchovitá. Díky člověku se sem rozšířily nitrofilní a ruderalní druhy, nejvíce bršlice kozí noha, kopřiva dvoudomá, netýkavka nedůtklivá a ostřice třeslicovitá. Z fytoocenologického hlediska sem nepatří smrk obecný a jírovec maďal.

Vývoji a vzrůstu rostlinstva je v Žebračce dopřáno dostatečného klidu, neboť je tu zakázáno nejen chodit mimo aleje a cesty, nýbrž ani se tu nesmí vyžínat tráva, hrabat listí a sbírat klestí. Ze stromů se zde uplatňují hlavně jasan ztepilý, dub letní, habr obecný, lípa malolistá, místy i lípa velkolistá, z jehličnanů modřín smrk a borovice. Křovinné patro zastupují svída krvavá, líska obecná a střemcha obecná.

Ve vyvýšených oblastech, kde není voda, roste velice hojně habr obecný. Z hor se sem Bečvou zanesla semena javoru klenu, který se zde uchytil. Zajímavostí Žebračky je, že ve slepém ramenu Strhance, které se nachází v severozápadní části, roste vzácná a chráněná rostlina žebatka bahenní. V tůních roste chráněná rostlina kosatec žlutý. Nachází se zde kostival hlíznatý, ve vyšších polohách i lékařský.

Z bylin převládají v zachovalých částech území druhy s optimem výskytu v lužních lesích, habrových doubravách, popř. v bučinách. Jde např. o dymytku dutou v jarním aspektu, česnek medvědí v jarním aspektu, sasanku hajní, lechu jarní, bluchavku skvrnitou.

První jarní pokrývku vystřídají v květnu a červnu další květiny - rozkvétají violky, pryskyřníky, pryšec, pomněnky, kostival, zběhovec, mařinka, kokořík, konvalinky, vraní oko a vzácná lilie zlatohlávek. Ta to krásná rostlina je v Žebračce velmi vitální, dosahuje výšky jednoho metru. Snad nejlépe se daří medvědímu česneku, jehož typická vůně se zdá každým rokem silnější.

V jarním aspektu tvoří bílé plochy sněženka podsněžník, rozsáhlé žluté plochy prvosenky vyšší, modré plochy jsou tvořené ladoňkou vídeňskou. Později, zejména v dubnu, rozkvétá orsej jarní a plicník lékařský. Velmi častá je i lilie zlatohlavá.

Na Žebračku navazují částečné mokřady. Kdysi byla větším lesním komplexem než je v současnosti, ale dochází ke zmenšování plochy, k čemuž také značně přispěly záplavy v roce 1997. Tyto záplavy způsobily usychání jasanu a hlavně starých olší, které se nejspíše pod velkým množstvím bláta a vody zadusily. Je paradoxem, že olše, které jsou zvyklé na život v mokřadech, uschly a např. dub letní, což je takřka sušomilná rostlina, neuschl.

Žebračka je i významným refugiem pro živočichy.

Malakologický výzkum zde odhalil některé vzácnější druhy měkkýšů například závornatku kyjovitou, levotočku bažinnou, svinutce běloústého. V Žebračce se vyskytoval i vzácný korýš záplavových území listonoh jarní.

Byl zde rovněž proveden podrobný výzkum obojživelníku a plazu. Jsou zde zastoupeni všichni skokani: hnědý, štíhlý, ostronosý. V okolí žebračky v zamokřených místech se vyskytuje **skokan skřehotavý**, který zcela ovládl terén a **skokan zelený**, který vznikl křížením dvou původních druhů. Z žab se zde vyskytují **blatnice**, **ropucha zelená a skvrnitá**, **kuňka obecná**. Je zde také **čolek obecný a velký**, který je vzácný. Hady zde zastupuje **užovka obojková**, živící se ještěrkami, a vzácné **užovka podplamatá**, živící se rybami. Mohli bychom zde také zahlédnout **užovku obecnou a slepýše křehkého**.

V 70. a 80. letech byla v táních Žebračky nalezena **želva bahenní** (celkem tři jedinci).

Na ekosystém kožního lesa Žebračky je druhově vázána **pestrá fauna bezobratlých živočichů a obratlovců, zejména ptáků**. Žebračka má ornitologický význam jako hnízdiště řady druhů ptáku a křížovatky i zastávky ptačích tahu.

V současnosti zde hnízdí: **káně lesní, poštolka obecná, ze sov kalous ušatý, pušтік obecný**. Na jihu Žebračky se vyskytuje **kachna divoká** a chřastalovitý pták **slípka zelenonohá**. Z měkozobých ptáků je zde zastoupen **holub hřivnáč**, vzácné **holub doupňák**. Jsou zde také hojní pěvci, především lejsek bělokrký a žluva hajní. V Žebračce bychom mohli najít také mnoho druhů datlovitých. Z hnízdících je to například **strakapoud velký, prostřední a malý**. dále **žluna zelená a šedá**. po celý rok se zde vyskytuje aspoň jeden pár datla černého. Ke vzácným pěvcům řadících se k této oblasti připomínáme hlavně slavíka (vyskytuje se zde několik párů slavíků obecných), **budnička** lesního, na okraji lesa můžeme také zahlédnout, **tuhýka obecného**.

V okolí Žebračky se na řece Bečvě nachází ledňáček říční. Žebračka má velký ornitologický význam, jelikož tudy vede **tahová cesta ptáků**, například hus velkých, polních a bělošedých, ale také řady dravců - luňáků, ostřížů a pochopů rákosních.

Ze savců se v Žebračce rozmnožuje **srnec obecný**, na j okrajích Žebračky vyvádí mláďata **zajíc polní, králík divoký**, myšovitý hlodavec **norník rudý, myšice lesní a křovinná**. V lese žije **kuna**, **lesní**, na okrajích **iasice hranostaj**.

Kdo se zajímá o entomologii, tak si zde určitě přijde na své, jelikož jsou zde velice hojní motýli. Mimo jiných druhů zde můžeme zahlédnout babočku síťkovanou, kopřivovou, jilmovou, admirála, žluťásku řešetlákového, babočku osikovou, batolce růžového a červeného. Noční motýly zde zastupuje i vzácný lišaj oleandrový, Z brouků jsou zde hlavně střevlíkovití, především střevlík kožitý, fialový a zlatolesklý.

Ve 30 letech byly v Žebračce vysazovány i želvy bahenní.

Žebračka

Prerovské echo str. 7 č.4/1994

Duben je měsíc, kdy národní přírodní rezervace Žebračká patří právem k nejnavštěvovanějším. Nikdo dnes jistě nepochybuje o jejím přínosu pro životní prostředí v Prerově. Snad bude dobré, abychom při objevování jarní krásy věděli co všechno lze v Žebračce obdivovat. Pro poznání a těm, co znají pro zopakování jsme připravili zkrácenou verzi článku, který do průvodce Prerov a okolí napsal v roce 1930 Hubert Sekera.

Na severovýchodě přiléhá až téměř k Prerovu listnatý les Žebračka o rozloze více než 200 ha. Patří mezi vlhké doubravy, vyrůstající na půdě ještě dnes periodicky zaplavované A právě záplavy vtiskly Žebračce charakter BESKYDSKÉHO LESA. Rozvodněná Bečva přinášela s sebou v rodných Beskydách vyrvaná stromy, byliny a jejich semena, které se tu v tišinách usadily a zakořenily. Tím je Žebračká jedinečným, ba možno říci jediným místem na Hané. Nejvýznamnějšími stromy jsou v Žebračce staleté duby s korunami zhuštěnými ochmetem. Vedle dubu převládají habry, lísky, osiky a olše, roztroušeně rostou i jasany, javory kleny,

vazy a babyky, břízy, topoly vrby a jiné. Z keřů se nejčastěji vyskytuje líska, krušina svída, brslen, ptačí zoo, bez černý, kalina, hloh, trnoslívka a lýkovec

Nejzajímavější částí Žebračky je její bylinný kryt, který nabývá největší pestrosti a rozmanitosti záhy z jara Sotva roztál sníh, koncem února či začátkem března, zabělí se půda nesčetnými bílými zvonky sněženek. Brzy se mezi nimi začnou objevovat řídké hrozny něžně modrých ladoněk, žluté hvězdičky křivatece, bílé sasanky hájní svazky květů prvosenky bleděžluté, nachové hrozny květní dymnivky prstnaté i duté .

V dubnu sněženky dokvítají, zato ladoňky, sasanky a petrklíče jsou v plném květu. Vedle nich rostou drobným sasankám podobné zapalice, lecha jarní, plicník lékařský, různé druhy fialek, bažanka lesní, orsej, kyčelnice cibulkatá a žlaznatá, pryskyřníky a hluchavky. Asi v polovině dubna dostupuje nádheřa Žebračky svého vrcholu Květy sněženek a ladoněk sice vymizely ale ku jmenovaným druhům přistoupila řada nových, jako hvězdnatec zubatý, kokořík mnohokvětý a lékařský, kostival lékařský a hlíznatý, česnáček, zběhovec Na pokraji lesa kvete černohlávek i žlutý pitulník. Kolem pňu různých stromu je možno nalézt celé trsy cizopasného podbítku, které tvoří bledofialové skvrny Brzy se klenba stromová rozrostlými listy úplně uzavře a v koberci začne převládat zeleň A to je již konec dubna Zvláště ve východní části Žebračky dorůstá česnek medvědí a utvoří rak husté porosty že všechny ostatní byliny zadusí Na krátko si zpestří svůj vzhled nesčetnými bílými okolíky, jinak však tvoří jednotvárné plochy nasycující okolí prudkým zápachem. Jeho porosty jsou rok od roku rozsáhlejší. Poněkud později se na pasekách a v podrostu rozbují trávy, pokrývající celé plochy Jsou to pšeničko rozkladité, metlice trsnatá. Kostřavy, srha, lipnice různé druhy ostřic a jiné . Květen zastihne kvetoucí vraní oka , arony, ba vzácně i královnu máje - vonnou konvalinku. O něco později rozkvetou řídká hrozny růžových, nacnově skvrnitých kalichu lilie zlatohlavé Ale to jsou již jen doznívající tóny barevné nádhery lámí. jsou předzvěstí léta. které zbaví Žebračku veškeré zajímavosti. Ztráta je tím citelnější že se z tůní a močálu rozletěla hejna komárů, která krvelačně napadají chodce.

Slabý odlesk jarní bujnosti poskytují koncem léta jižní části Žebračky, kde bečevní vrbiska a přilehlé paseky zazáří spoustami rozkvetlého zlatobýlu pozdního, rostliny severoamerické která sem odněkud ze zahrad byla člověkem zavlečena. Protože podstatnou částí rostlin, tvořících kryt v Žebračce, jsou DRUHY KARPATSKÉ je nutno ji označit jako beskydský les, i když tu některé byliny horských lesu, vysokohorských lučin a strání chybí.

Vývoji a vzrůstu rostlinstva je v Žebračce dopřáno dostatečného klidu, nebo! je tu zakázáno nejen chodit mimo aleje a cesty nýbrž ani se tu nesmí vyžínat tráva, hrabat listí a sbírat klestí A tak se stala Žebračká zásluhou městské rady přerovské místem chráněným - přerovskou rezervací.

Tím končí stát Huberta Sekery z roku 1930 Pro občany Přerova je potěšitelné že přes značné zhoršení životních podmínek, a to i klimatických mohou obdivovat stále ještě téměř tytéž rostliny jako jejich předkové před více než šedesáti lety. Aby i další generace mohly prohlásit totéž, je nutné dbát o to. aby návštěvníci chodili jen po vymezených cestách, netrhali květiny a respektovali statut chráněného území. Pro ty neukázněné je upozornění, že nedodržování pravidel může být trestáno pokutou.

Autor HUBERT SEKERA se narodil v Přerově 3 dubna 1891 Byl učitelem přírodních věd. věnoval se zvláště biologii-oboru systematické botaniky. Při určování rostlin se na něho obraceli univerzitní profesori Podpěra a Smotlacha. Měl vřelý vztah k výtvarnému umění a

patřil k významným sběratelům grafiky a ex libris Za druhé světové války byl jako sokolský odbojový pracovník v roce 1941 zatčen a 23 března 1942 zahynul v Osvětimi

Zpracoval RN

Národní přírodní rezervace Žebračka

Přerovské echo kveten 2000

RNDr. František Hanák Muzeum Komenského

Znalost životního prostředí včetně zástupců fauny a flóry je velmi důležitá pro pochopení významu jeho ochrany. Druhová diverzita čili pestrost organismů je v přímé závislosti na stupni znečištění ovzduší a vod a jejich ubývání signalizuje narušení našeho životního prostředí. Ubývání rostlinných a živočišných druhů a změna druhové diverzity vedly v minulosti k vyhlášení chráněných území, která slouží jako biocentra a roúgia pro vzácné druhy rostlin a živočichů. **Na území Přerova a v blízkém okolí se nacházejí tři chráněná území, převážně určená k ochraně vegetačního krytu. Největší chráněnou částí přírody nejen v Přerově, ale v celém okrese, je Národní přírodní rezervace Žebračka.** Byla zřízena vyhláškou MŠVU č. 68.191/49 ze dne 4.6.1949. Celková rozloha činí téměř 235 ha.

Chráněné území zahrnuje širokou údolní nivu v dolním toku řeky Bečvy s vysokými vrstvami kyartérních náplavů. Je pokryto typickým ložním lesem s výraznou lužní květenou, v níž se stýkají prvky Karpatské, středoevropské a panenské. Severovýchodní částí Žebračky protéká umělý kanál Strhanec, který za dobu své existence získá charakter blízký přírodě,

Zastoupení některých rostlinných druhů v Žebračce

Ze stromů se zde uplatňují hlavně jasan ztepilý, dub letní, habr obecný, lípa malolistá a velkolistá, javor klen a mléč, olše, topoly, vrby, modřín, smrk a borovice **Křovinné patro** zastupují svída krvavá, líska obecná a střemcha obecná **Z bylin** převládají v zachovalých částech území druhy s optimem výskytu v lužních lesích. habrových doubravách, popř. v bučinách. Jde např. o dymnivku dutou v jarním aspektu, česnek medvědí v letním aspektu, sasanku hajní, lechu jarní, čistec lesní, pitulník žlutý, hluchavku skvrnitou, kokořík mnohokvětý, kostival hlíznatý, kyčelnici cibulkonosnou, lilii zlatohlavou, plicník tmavý, pšeničko rozkladité, bažanku vytrvalou, strdivku nicí, mařínku vonou, a vraní oko čtyřlísté.

Zvláštní postavení zde mají druhy s optimem výskytu v karpatské fyrogeografické oblasti, které sem migrovaly z Beskyd Moravskou bránou kyčelnice žlaznatá, hvězdnatec čemeřicový a zapalice žlufochovitá. Díky člověku se sem rozšířily nitrofilní a ruderalní druhy nejvíce bršlice kozí noha. kopřiva dvoudomá, netýkavka nedůtklivá a ostřice třeslicovitá. Z fytoecologického hlediska sem nepatří smrk obecný a jírovec madál.

Žebračka je i významným refugiem pro živočichy

Malakologický výzkum zde odhalil některé vzácnější druhy měkkýšů, např. závornatku kyjovitou, levotočku bažinnou, svinutce běloústého. jantarku podlouhlou, hladovku chlumní, vřetenovku hladkou, vřetenatku obecnou, vrásenku okrouhlou nebo sítočku blyštivou.

V Žebračce se vyskytoval vzácný korýš záplavových území listonoh jarní. **Byl** zde rovněž proveden podrobný výzkum obojživelníků a plazu oodle kterého zde žije čolek obecný a velký, kuňka obecná, ropucha obecná a zelená, rosnička zelená, skokan hnědý, zelený a štíhlý, ještěrka obecná a živorodá, slepýš křehký a užovka obojková. V 70. a 80. letech byla v tůních Žebračky nalezena želva bahenní (celkem tři jedinci).

Na ekosystém lužního lesa Žebračky je druhově vázána pestrá fauna bezobratlých živočichů a obratlovců, zejména ptáků. Do 60. let zde bylo zaznamenáno 159 druhů ;35 hnědících; ptáků, např. ledňáček říční, slavík obecný, ťuhák menší, moudivláček lužní, skorec vodní. V 70. letech zde bylo zjištěno 220 druhů a poddruhů (83 hnízdících) ptáků, z nichž stojí za zmínku berneška bělolící, luňák černěný, puštík bělavý. kajka mořská nebo turpan

černý. V 90. letech to bylo 172 druhů (75 hnízdících) ptáků. Z uvedených čísel i druhů ptáků je zřejmý ornitologický význam Žebrácky jako hnízdiště řady druhů ptáků a křížovatky i zastávky ptačích tahů.

ŽEBRÁCKÁ.

Průvodce Přerovem 1930 - H. Sekera.

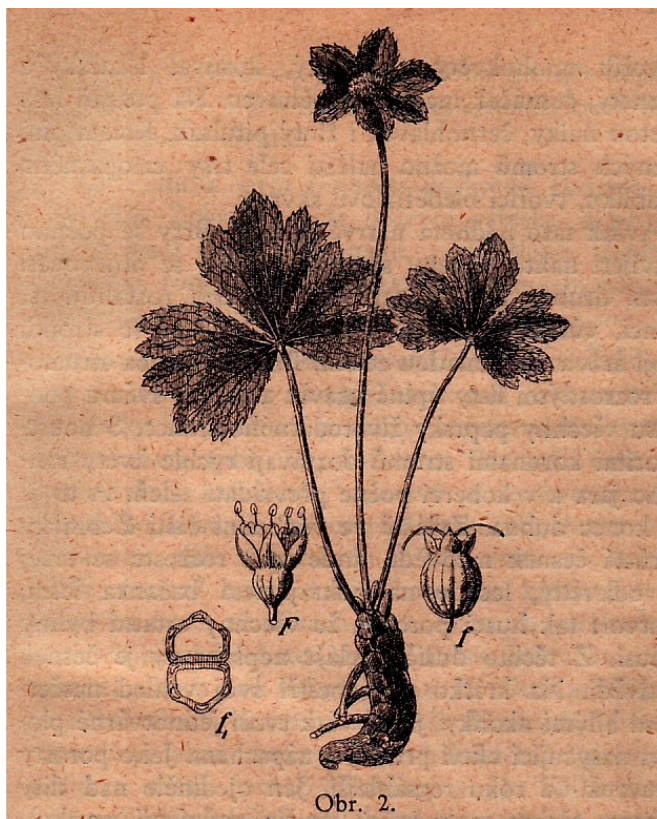
Na severovýchodě přiléhá až téměř k Přerovu listnatý les „Žebračká“, o rozloze asi 212 ha. Táhne se od pravého břehu řeky Bečvy na sever skoro k bohumínské trati. Žebračka patří mezi vlhké doubravy, vyrůstající na půdě ještě dnes periodicky zaplavované. Po regulaci Bečvy se staly sice záplavy vzácnější, ale přece při silném stoupnutí hladiny v řece rozlejí se vody ještě hluboko do lesa. A právě záplavy vtiskly Žebračce její zajímavý ráz, charakter beskydského lesa; rozvodněná Bečva přinášela s sebou v rodných Beskydách vyrvané stromy, keře a keříčky, byliny a jejich semena, které se tu v tišinách usadily a nakořenily. A tak během časů vyvinula se tu květena beskydská v tak mohutných společenstvech, že podobná nutno hledati i v samých Beskydách. Tím právě je Žebračká jedinečným, ba možno říci jediným místem na Hané.

Nejvýznačnějšími stromy jsou v Žebračce staleté duby, vynikající nad své okolí mohutnými korunami, tím nápadnějšími, že jsou ještě zhuštěny cizopasným ochmetem. Vedle dubu převládají habry, lípy, osiky a olše, roztroušeně rostou i jasany, javory, kleny, važy a babyky, břízy, topoly, vrby, modřínky a jiné. Některé aleje vroubí smrk, ojediněle možno nalézt i kaštan. Z keřů nejčastěji se vyskytuje líska, krušina, svída, brslen, ptačí zob, bez černý, kalina, hloh, trnoslívka a lýkovec.

Nejzajímavější částí Žebrácky je její bylinný kryt, který nabývá největší pestrosti a rozmanitosti záhy z jara, dokud se neuzavřela rozvitými listy klenba stromů a nesebrala půdě všechny sluneční paprsky.

Sotva roztál sníh, koncem února či začátkem března, zabělí se půda nesčetnými bílými zvonky sněženek. Brzy se mezi nimi počnou objevovati řídké hrozny něžně modrých ladoněk, žluté 'hvězdičky křivatce, bílé sasanky hajní, svazky květů prvosienky bledožluté, na' chove hrozny květní dymnivky prstnaté i duté.

Obr. 2.

V dubnu sněženky dokvítají, zato ladoňky, sasanky a petrklíče jsou v plném květu. Vedle nich kvetou už drobným sasankám podobné zapalice, lecha jarní, piknik lékařský, různé druhy fialek, bažanka lesní, orsej, kyčelnice cibulkatá (obr. 1.) a žlaznatá, pryskyřníky a hluchavky. Asi v polovici dubna dostupuje nádhera Žebrácky svého vrcholu. Květy sněženek a ladoněk sice vymizely, ale ku jmenovaným již druhům přistoupila celá řada nových jako hvězdnatec zubatý (obr. 2).

kokořík mnohokvětý a lékařský, kostival lékařský a hlízatý, cesnáček medvědí, zběhovec. Na pokraji lesa kvetou fialky, černohlávek i žlutý pitulník. Kolem pňů různých stromů možno nalézt celé trsy cizopasného podbítku, tvořící bleděfialové skvrny.

Avšak tato nádhera netrvá dlouho. Brzy se počnou rozvíjeti nalité pupeny stromů, počnou se objevovati první drobné lístky, které se s rozkoší roztahují na slunci, vůčihledě rostou a obalují holé větve stromů svojí šťavnatou, imladou zelení. Brzy se klenba stromová rozrostlými listy úplně uzavře a sebere svému podrostu všechny paprsky životodárného slunce. S houstnoucími korunami stromů dozrávají rychle květy ranného jara a v koberci počne převládati zeleň. A to je již konec dubna. Zvláště ve východní části Žebrácky dorůstá česnek medvědí, jinde opět rozroste se orsej již odkvetlý, leckde na pokraji lesa bažanka lesní, a utvoří tak husté porosty, že všechny ostatní byliny zadusí. Z těchto dusičů zvláště nepříjemný je česnek medvědí. Na krátko sice zpestří svůj vzhled nesčetnými bílými okolíky, jinak však tvoří jednotvárné plochy, nasycující okolí prudkým zápachem. Jeho porosty jsou rok od roku rozsáhlejší. Jen ojedinele nad slitý koberec těchto mohutných družin vyčnívají pryskyřníky, pryšce, kokoříky, kostivaly a statné, úhledné lodyhy lilie Zlatohlavé. Poněkud

později na pasekách a v podrostu rozbují se trávy, pokrývající rozsáhlé plochy. Je to hlavně pšeničko rozkladité, různé druhy ostřic, metlice trsnatá, kostřavy, srha, lipnice a j.

Květen zastihne kvetoucí vraní oka, arony, ba vzácně i královnu máje — vonnou konvalinku. O něco později rozkvetou řídké hrozny růžových, nachově skvrnitých kalichů lilie zlatohlavé. Ale to jsou již jen doznívající tóny barevné nádhery jarní, jsou předzvěstí léta, které zbaví Žebračku veškeré zajímavosti.

Ztráta této jediné jarní krásy je Přerovákům tím citelnější, že se z tůní a močálů rozletěla hejna komárů, která krve-lačně napadají chodce.

Slabý odlesk jarní bujnosti poskytují koncem lét:-, jižní části Žebračky, kde bečevní vrbiska a přilehlé paseky lesní zazaří spoustami rozkvetlého zlatobýlu pozdního, rostliny severoamerické, která sem odněkud ze zahrady byla člověkem zavlčena.

Podstatnou částí rostlin, tvořících krov v Žebračce, jsou druhy karpatské, které sem nanesla Bečva. Z typicky karpatských prvků je nejvýznačnější hvězd-natec zubatý (obr. 2.), kyčelnice žlaznatá (obr. 1.) a pryskyřník kašubský, zajímavý je výskyt popence srstnatého, kostivalu hlíznatého, dymnivky duté a pryšce tuhého, dále z horských druhů roste tu kerblik lesklý, rozrazil horní, kozlík bezolistý, kostřava lesní, knotovka lesní, třezalka horská, blatouch přímoplodý, čarovník horský a čistec alpský. Proto Žebračku nutno označiti jako beskydský les. Zvláštní je však, že tu úplně chybí nezbytný doplněk horských lesů -kapradiny, jakož i byliny vysokohorských lučin (na př. oměj) a strání (pcháč bělohavý a j.). Vedle těchto zástupců chladnějších poloh se tu vyskytují rostliny teplomilné jako krásná lilie zlatohlavá, ladoňka dvou-listá, pryšec plocholistý, divizna červíkova, sveřep vztyčený a vzácně i modřeneček chocholatý. Na jižním okraji lesa lze nalézt i evropskou rostlinu orientální — ostřici Buekovu, jež dle Otruby roste i jinde v Pobečví.

Vývoji a vzrůstu rostlinstva je v Žebračce dopřána dostatečného klidu, neboť je tu nejen zakázáno choditi mimo aleje a cesty, nýbrž ani se tu nesmí vyžínati tráva, hrabati listí a sbíratí klestí. A tak se stala Žebračká zásluhou městské rady přerovské místem chráněným — přerovskou rezervací.

Národní přírodní rezervace Žebračka

Národní přírodní rezervace Žebračka byla původně vyhlášena dne 4. 6. 1949 a patří mezi nejstarší rezervace v regionu. Její rozloha byla s ohledem na změny v území pozměněna (228 ha) a NPR byla nově vyhlášena k 1.11.2007.

Vlastní rezervaci tvoří lesní komplex obdélníkového tvaru, omezený na jihovýchodní straně Bečvou, na jihozápadě Přerovem, na severozápadě poli přiléhajícími k železniční trati Praha-Přerov-Ostrava a silnici Přerov- Ostrava. Rezervace je rozdělena silnicí Přerov-Prosenice na dvě téměř stejně velké části. Severovýchodní částí NPR protéká umělý vodní tok - mlýnský a elektrárenský náhon Strhanec, který za dobu své existence již získal přírodě blízký charakter. NPR Žebračka spolu s tokem Strhanec je ekologicky významnou lokalitou soustavy NATURA 2000. NPR Žebračka je dále skladebnou částí územního systému ekologické stability, ve kterém plní funkci biocentra regionálního významu navázaného na nadregionální biokoridor řeky Bečvy. Plán územního systému ekologické stability je schválen v Územním plánu sídelního útvaru Přerov.

NPR Žebračka leží v údolní nivě řeky Bečvy, podloží je tvořené štěrkopísky pleistocenního až holocenního stáří, které jsou překryty povodňovými hlínami. Reliéf je rovinný, místy se sníženinami celoročně suchých nebo jen občas zvodňovaných, původně průtočných, říčních koryt (nazývaných „smuhy“). Nadmořská výška území se pohybuje v rozmezí 208-214 m. Vodní režim je ovlivněn především režimem řeky Bečvy. Tok Bečvy je však od počátku

minulého století výrazně regulován, koryto bylo napřímeno, hladina vody v korytě je zaklesnutá ve vlastních náplavech. Řeka má velmi nevyrovnaný odtokový režim se dvěma ročními maximy - jarním a letním. V posledním období lze na společenstvech lužního lesa pozorovat postupný nežádoucí vliv úbytku vláh, způsobeného vývojem klimatických podmínek a změnou vodního režimu. Hlavním důvodem je, že řeka Bečva byla v letech 1880 – 1933 napřímena a zahlobena, čímž se zabránilo každoročním sezónním záplavám typickým pro lužní lesy a hladina podzemní vody v rezervaci poklesla. To postupně vede na většině plochy rezervace k přeměně společenstev na druhově poněkud chudší tvrdý luh.

Žebračka představuje unikátní zbytek původně rozsáhlých lužních lesů údolní nivy Bečvy. Dřevinná skladba se v jednotlivých částech lesního komplexu liší, ale vcelku se blíží přirozené skladbě. Zastoupeny jsou rostliny lužního lesa – dnes tvrdého luhu, význačné dřeviny jsou dub letní (*Quercus robur*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), jilm habrolistý (*Ulmus minor*), javor babyka (*Acer campestre*), jilm vaz (*Ulmus laevis*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), stfemcha obecná (*Prunus padus*) s podrostem keřů a především bylinného patra tvořeného typickou květenou lužního lesa, v němž k nejvýznačnějším patří česnek medvědí (*Allium ursinum*), sasanka hajní (*Anemone nemorosa*), sasanka pryskyřníkovitá (*Anemone ranunculoides*), kerblík lesní (*Anthriscus sylvestris*), válečka lesní (*Brachypodium sylvaticum*), ostřice třeslicovitá (*Carex brizoides*), čarovník pařížský (*Circaea lutetiana*), dymnivka dutá (*Corydalis cava*), srha hajní (*Dactylis polygama*), kostřava obrovská (*Festuca gigantea*), orsej jarní (*Ficaria bulbifera*), křivatec žlutý (*Gagea lutea*), sněženka podsněžník (*Galanthus nivalis*), svízel přítula (*Galium aparine*), kuklík městský (*Geum urbanum*), popenec obecný (*Glechoma hederacea*), netýkavka nedůtklivá (*Impatiens noli-tangere*), pšeničko rozkladité (*Milium effusum*), pryskyřník plazivý (*Ranunculus repens*), ostružiník ježiník (*Rubus caesius*), ptačinec hajní (*Stellaria nemorum*), kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*).

Část porostu reprezentují rostliny typické pro přechody mezi společenstvy tvrdého luhu a dubohabřin karpatských. Význačné dřeviny zde jsou dub zimní (*Quercus petraea*), habr obecný (*Carpinus betulus*), javor babyka (*Acer campestre*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*). V bylinném patru k nejvýznačnějším patří sasanka hajní (*Anemone nemorosa*), zvonek kopřivolistý (*Campanula trachelium*), ostřice chlupatá (*Carex pilosa*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), srha hajní (*Dactylis polygama*), kyčelnice cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*), mařinka vonná (*Galium odoratum*), hvězdnatec zubatý (*Hacquetia epipactis*), jestřábník savojský (*Hieracium sabaudum*), zapalice žluťuchovitá (*Isopyrum thalictroides*), hrachor lecha (*Lathyrus vernus*), pstroček dvoulistý (*Maianthemum bifolium*), strdivka nicí (*Melica nutans*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*), kostival hlíznatý (*Symphytum tuberosum*), rozrazil rezekvítek (*Veronica chamaedrys*), violka lesní (*Viola reichenbachiana*).

Na západním okraji NPR byl v porostech tvrdého luhu zaznamenán i maloplošný výskyt mokřadních rostlinných společenstev.

Na několika místech byly dříve uměle založeny menší porosty stanovištně nepůvodních druhů dřevin – smrku ztepilého (*Picea abies*) a borovice lesní (*Pinus sylvestris*). Další geograficky a stanovištně nepůvodní druhy dřevin byly do lesních porostů vnášeny převážně jednotlivě – např. dub červený (*Quercus rubra*), javor jasanolistý (*Negundo aceroides*), modřín opadavý (*Larix decidua*), topol kanadský (*Populus x canadensis*) a trnovník akát (*Robinia pseudacacia*). Jedná se o porosty s typicky ochuzeným, zjednodušeným bylinným patrem. Při okrajích porostu se místy projevuje šíření neofytů, zejména křídlatky.

Nejzajímavější a také nejhezčí je v Žebračce jarní aspekt vegetace. Snad nejnapadnější rostlinou celé rezervace, která se nedá přehlédnout, je česnek medvědí, který upoutá pozornost zejména v době květu intenzivní česnekovou vůní.

NPR Žebračka má rovněž značný zoologický význam. Vyskytuje se zde mimo druhů v této oblasti běžných i celá řada zákonem zvláště chráněných druhů živočichů, a to bezobratlých i obratlovců.

Přehled druhů bezobratlých chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. a vyhlášky č. 395/1992 Sb.

Český název druhu	Vědecký název druhu	Ochrana druhů dle zákona č.14/1992 Sb.	Stanoviště (biotop) druhu	Odhad početnosti druhu	Poslední ověření výskytu
Měkkýši	<i>Mollusca</i>				
Velevrub malířský	<i>Unio pictorum</i>	kriticky ohr.	vodní tok	druh hojný	2004 - Merta
Velevrub tupý	<i>Unio crassus.</i>	silně ohrožený	vodní tok	druh hojný	2004 - Merta
Korýši	<i>Crustacea</i>				
Listonoh jarní	<i>Lepidurus apus</i>	kriticky ohr.	vod. tůň	druh vzácný	2001 - Merta
Žábronožka sněžní	<i>Siphonophanes grubii</i>	kriticky ohr.	vod. tůň	druh hojný	2004 - Merta

Přehled druhů obratlovců chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. a vyhlášky č. 395/1992 Sb.

Český název druhu	Vědecký název druhu	Ochrana dle zákona č. 114/1992 Sb.	Stanoviště (biotop) druhu	Odhad početnosti druhu	Poslední ověření výskytu
Řád: Ryby	<i>Pisces</i>				
Jelec jesen	<i>Leuciscus idus</i>	ohrožený	vodní tok	vymizelý	1970 (?) - Hanák
Mník jednovousý	<i>Neomacheilus barbat.</i>	ohrožený	vodní tok	vymizelý	1970 (?) - Hanák
Sekavec písečný	<i>Cobitis taenia</i>	silně ohrožený	vodní tok	neuvedena	1992 - Hanák
Střevle potoční	<i>Phoxinus phoxinus</i>	ohrožený	vodní tok	vymizelý	1970 (?) - Hanák
Řád: bojživelníci	<i>Amphibia</i>				
Čolek obecný	<i>Triturus vulgaris</i>	silně ohrožený	mokřady	stovky	1997 - Zwach

Čolek velký	<i>Triturus cristatus</i>	kriticky ohr.	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Kuňka obecná	<i>Bombina bombina</i>	ohrožený	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Ropucha obecná	<i>Bufo bufo</i>	ohrožený	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Ropucha zelená	<i>Bufo viridis</i>	ohrožený	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Rosnička zelená	<i>Hyla arborea</i>	silně ohrožený	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Skokan krátkonožý	<i>Rana lessonae</i>	kriticky ohr.	mokřady	neuvedena	1992 - Hanák
Skokan skřehotavý	<i>Rana ridibunda</i>	kriticky ohr.	mokřady	neuvedena	1992 - Hanák
Skokan štíhlý	<i>Rana dalmatina</i>	silně ohrožený	mokřady	tisíce	1997 - Zwach
Skokan zelený	<i>Rana kl. esculenta</i>	silně ohrožený	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Řád: Plazi	Reptilia				
Slepýš křehký	<i>Anguis fragilis</i>	silně ohrožený	les. okraje	desítky	1997 - Zwach
Ještěrka obecná	<i>Lacerta agilis</i>	silně ohrožený	les. okraje	desítky	1997 - Zwach
Ještěrka živorodá	<i>Zootoca vivipara</i>	silně ohrožený	les. okraje	desítky	1997 - Zwach
Užovka obojková	<i>Natrix natrix</i>	ohrožený	mokřady	desítky	1997 - Zwach
Želva bahenní	<i>Emys orbicularis</i>	kriticky ohr.	mokřady	vymizelá	1984 - Opatrný
Řád: Ptáci (druhy hnízdící)	Aves				
Jestřáb lesní	<i>Accipiter gentilis</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Krahujec obecný	<i>Accipiter nissus</i>	silně ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Krutihlav obecný	<i>Jynx torquilla</i>	silně ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Ledňáček říční	<i>Alcedo atthis</i>	silně ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Lejsek šedý	<i>Muscicapa striata</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Moudivláček	<i>Remiz</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 -

lužní	<i>pendulinus</i>				Hanák
Slavík obecný	<i>Luscinia megarhynch.</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Strakapoud prostřední	<i>Dendrocopos medius</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Ťuhýk obecný	<i>Lanius collurio</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Žluva hajní	<i>Oriolus oriolus</i>	silně ohrožený	lesy	neuvedena	1996-9 - Hanák
Řád: Savci	<i>Mammalia</i>				
Netopýr dlouhouchý	<i>Plecotus austriacus</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1992 – Hanák
Netopýr parkový	<i>Pipistrellus nathusii</i>	silně ohrožený	lesy	neuvedena	1992 – Hanák
Netopýr velký	<i>Myotis myotis</i>	silně ohrožený	lesy	neuvedena	1992 – Hanák
Plech velký	<i>Glis glis</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1992 – Hanák
Veverka obecná	<i>Sciurus vulgaris</i>	ohrožený	lesy	neuvedena	1992 – Hanák

Území rezervace bezprostředně navazuje na území města Přerova a slouží současně jako příměstský les pro obyvatele města. Prostor NPR a blízkého městského parku Michalova je tradiční (a jedinou) klidovou zónou města Přerova, využívanou zejména v jarních měsících místními občany k vycházkám do přírody. K vycházkám jsou určeny vyznačené trasy včetně Naučné vlastivědné stezky přerovským luhem. Pohyb osob a zvířat lesním porostem mimo stanovené trasy s sebou může přinášet určitý negativní vliv na přírodě blízká společenstva a rušení citlivých skupin živočichů v období rozmnožování. Velmi negativně se projevuje přímé poškození (sběr, vykopávání) jedinců některých nápadně kvetoucích druhů rostlin sběrem a vykopáváním v jarním období. V posledním období lze na společenstvech lužního lesa pozorovat postupný nežádoucí vliv nedostatku vláhy, způsobený na jedné straně vývojem klimatických podmínek, na straně druhé již se nevyskytujícími přirozenými sezónními záplavami typickými pro lužní lesy. Orgány ochrany přírody proto v současné době usilují o optimalizaci vodního režimu - ovlivněného mimo jiné např. regulací toku Bečvy - s cílem získat pro NPR v období velkých vod dostatečné množství vláhy.